

Tudományos művek nyílt hozzáféréseinek (Open Access, OA) biztosítása Gyakorlati útmutató a kiadói, repozitóriumi és engedélyköteles utakhoz

Minden esetben a folyamatot **szervezni/szabályozni kell** aminek közös elemei:

1. A kutató elektronikus kötelezpéldányt ad át az intézmény vezetésének. ha a közlemény nem kiadói nyílt hozzáférésű.
2. Az intézményi adminisztrátor (vagy a kutató) a közleményt regisztrálja az MTMT-ben és megjelöli a nyílt hozzáférési állapotát. Ez biztosítja a felhasználók gyors hozzáférését is és az Open Access (OA) statisztikába felvételt is.

A különböző utak:

Kiadói utak:

1. Kiadói út, azonnali hozzáféréssel: egyszerű az eljárás, ha a közlés a teljes nyílt hozzáférés kiadói biztosításával történik, ekkor csak a közlés esetleges költségének fedezete igényel intézményi megfontolást. Az MTMT-ben a közlemény megfelelő megjelölését kell elvégezni, más feladat nincs. A kötelezpéldányt az URL helyettesíti.
2. Kiadói út, késleltetéssel: Ez a változat is megfelel az MTA Elnöki határozatának, amennyiben egy előfizetéses folyóiratban a kiadó, az általa megadott késleltetéssel szabadon olvashatóvá teszi a közleményt. A közlési folyamat végén ekkor is az MTMT-ben a közlemény megfelelő megjelölését kell elvégezni, más feladat nincs. A kötelezpéldányt repozitóriumban kell elhelyezni.

Repozitóriumi utak:

Ha a közlemény a kiadónál nem nyílt hozzáférésű, akkor az intézmény és a kutató a művet repozitóriumban kell elhelyezze. Ennek négy változata van (azonnal olvasható, embargós_korlátozott, embargós_zárt és teljesen zárt, részletek a példánál).

Engedélyköteles út:

Ha az adott kiadóval dokumentáltan nem lehet megállapodni és a kutató a közlési szerződéskötéshez vezetői hozzájárulást kapott, akkor a közlemény bibliográfiai adatait az MTMT-ben rögzíteni és az elektronikus kötelezpéldányt zártan archiválni kell.

Kiadói utak

Azonnali nyílt hozzáférés (Gold Open Access) vagy a kiadói késleltetett nyílt hozzáférés tennivalói

1. Publikálás a közlési célnak megfelelő nyílt hozzáférésű folyóiratban vagy a nyílt hozzáférés megváltásával előfizetéses folyóiratban

a. Van-e szükség/fedezet közlési költségre?

Ha a folyóiratban nyílt hozzáférést választotta, akkor a nyílt hozzáférési tennivalók a megjelenés után kezdődnek.

b. A közlemény megjelenésekor – késlekedés nélkül – bibliográfiai adatait be kell tölteni az MTMT-be.

c. Az MTMT rekordban el kell helyezni a külső azonosítót (DOI) és meg kell jelölni, mint nyílt hozzáférést (Gold Open Access).

2. Automatikus, késleltetett nyílt hozzáférés előfizetéses folyóiratban (embargo lejártának dátuma után). Tennivalók az előző pont szerint.

Példák és technikai útmutató a hozzáférési út (link), az azonosítók és a jelölések megadására

- Felvitel MTMT-be: megszokott módszerrel.
- Lista nézetben a Külső azonosító gombra kattintás
- A link bevitele: választható elsősorban DOI, ha nincs, akkor a „Kiadónál” link-típus
- A link hozzáférés jelölése: Gold választása

Az MTMT rekord alatt található Külső azonosítók gombra való kattintás után a felugró ablakban kért adatok megadása.

[1. ábra. A kiadói út. A piros körlapban fehér számok a nyíllal jelölt művelet sorrendjét jelzik](#)

The screenshot shows the MTMT system interface for a record. The main record information includes the authors: Antal Márk Ádám (fogorvostudományok), Braunitzer Gábor (orvostudomány, idegtudo...), and Gyulai Roland Péter (Orvostudomány, bőrgyógy...). The title is "Smoking as a permissive factor of periodontal disease in psoriasis" from PLOS ONE. The interface has a "Külső azonosítók" (External identifiers) button highlighted with a red circle and the number '1'. A red arrow points from this button to a dropdown menu. In the dropdown menu, the "gold" option is highlighted with a red circle and the number '2', with another red arrow pointing to it. The dropdown menu also shows other options like "QA Embargo lejárt", "pay", and "Szerkesztés".

Repozitóriumi utak (Green open access)

Repozitóriumi hozzáférési lehetőségek:

- A. Nyílt hozzáférés (Bárki) – Gold Open Access közlemények. A repozitóriumba feltölthetők a kiadónál nyílt hozzáférésű közlemények is.
- B. Korlátozott hozzáférés (Csak regisztrált felhasználók) nem Gold Open Access, de kiadói megállapodással rendelkező folyóiratok esetén. Itt lehet embargót beállítani akkor, amikor egy bizonyos idő után a közlemény nyílt hozzáférésű lesz, de a repozitóriumba ebben az esetben is csak a kiadó által engedélyezett verzió (pre-print, post-print vagy kiadói pdf) tölthető fel.

Feltöltés az MTMT-ből vagy kézi feltöltés repozitóriumba A repozitóriumi elhelyezés 4 fajtája csak technikai részletekben különbözik.

1. Mindegyik úton közös, hogy már a közlés előtt meg kell ismerni a jogszerű változatot, a kiadói szabályozást és érdemes kiválasztani a megcélzott repozitóriumot, a kutatástámogatási (grant) szerződés szerinti kötelezettségeket.
 - a. Feltölthető lehet (i) a beküldött első kézirat, vagy a (ii) lektorálás utáni utolsó kézirat vagy (iii) a kiadói pdf. Számos kiadó a beküldött kézirat közzétételét engedélyezi, de ezt az MTA Elnöki határozata nem támogatja, kivéve, ha a bíráló során nem merült fel jelentős szakmai változtatási igény. Ilyen esetben a beküldött és a lektorált kézirat megegyezik, az ilyen példány repozitóriumi elhelyezésével is teljesíthető az akadémiai előírás, de a kézirat fel kell tüntetni, hogy „Submitted version, accepted without substantial change”.
 - b. A megfelelő jogszerű verziót mindig a kiadó honlapja (a kiadói szerződés) definiálja, ez lehet egyedi, intézményi vagy az MTA egészére kiterjedő megoldás (utóbbira példa az Elsevierrel aláírt repozitóriumi [megállapodás](#)).
 - c. Segédeszköz a [Sherpa Romeo adatbázis](#), mely a kiadók Nyílt hozzáférési politikáiról ad tájékoztatást.
2. A közlemény megjelenésekor (nem késlekedve) a bibliográfiai adatokat be kell tölteni az MTMT-be.
3. A megjelenésekor annotálni kell a kézirat-verziót, ha ez vihető fel a repozitóriumba. Rá kell írni 3 dolgot: (a) a DOI, (b) a megjelenés bibliográfiai adatai, (c) egy megjegyzést, hogy „Manuscript as accepted” vagy „Submitted version, accepted without substantial change”.
4. Az annotált, megjelenési információval kiegészített közlemény verziót repozitóriumban kell elhelyezni.
 - a. Az MTMT-ben tárolt adatok átadása a Repozitórium gombra kattintva elvégezhető.
 - b. Bármilyen hiteles szakterületi repozitóriumba is fel lehet tölteni a közleményt, ekkor az MTMT-ben a közlemény repozitóriumi elérési útját (link, URL) kell megadni, megjelölve azt a nyílt hozzáférés jellegével.

Példák és technikai útmutató a hozzáférési út (link), az azonosítók és a jelölések megadására

- Kiadó/folyóirat honlapja, szerződés vizsgálata vagy a [Sherpa Romeo](#) használata, a jogi helyzet tisztázására

2. ábra. A Sherpa Romeo honlap egy része, a Neuroscience folyóirat adataival.

Journal:	Neuroscience (ISSN: 0306-4522)
RoMEO:	This is a RoMEO green journal
Paid OA:	A paid open access option is available for this journal.
Author's Pre-print:	✓ author can archive pre-print (ie pre-refereeing)
Author's Post-print:	✓ author can archive post-print (ie final draft post-refereeing)
Publisher's Version/PDF:	✗ author cannot archive publisher's version/PDF
General Conditions:	<ul style="list-style-type: none">• Pre-print allowed on any website or open access repository

- A megjelenést követően a közlemény megfelelő verzióját (pre-print, post-print vagy kiadói pdf) a repozitóriumba fel kell tölteni. Kézirat esetén lehetőség szerint a post-print választandó.
- A kézirat kiegészítése: A közlemény megjelenés előtti verziójának elhelyezésekor a feltöltendő fájlra fel kell tüntetni a verzióra és megjelenésre vonatkozó adatokat, pl.: *In: NEUROSCIENCE 268: pp. 87-101. (2014), <http://dx.doi.org/10.1016/j.neuroscience.2014.03.006> (Manuscript as accepted)*
- Célszerű az ábrákat a szövegben elhelyezni.
- A kézirat formázott pdf-é alakítása szövegszerkesztővel.
- A kézirat feltöltése repozitóriumba.

2.1 Repozitóriumi út, feltöltés MTMT Repozitórium gombbal.

- Az MTMT rekord alatt található Repozitórium gombra való kattintás után a felugró ablakban kért adatok megadása.

[3.ábra. Az MTMT közleménylistájából feltöltés a REAL repozitóriumba. A piros körlapban fehér számok a nyíllal jelölt művelet sorrendjét jelzik.](#)

Battonyai I.; Krajcso N.; Serfőző Z.; Kisse
Battonyai Izabella (neurobiológia) **Krajcso Nóra (Neurobiológia)** **Serfőző Zoltán József (Neurobiológia)** **Kisse**
MTA OK/BLI/Kísérletes Állattani Osztály MTA OK/BLI/Kísérletes Állattani Osztály MTA OK/BLI/Kísérletes Állattani Osztály MTA OK/BLI/Kísérletes Állattani Osztály

Potassium channels in the central nervous system of the snail, *Helix pomatia*: localization and functional characteri
NEUROSCIENCE (ISSN: 0306-4522) (eISSN: 1873-7544) 268: pp. 87-101. (2014)

IF: 3.32

Link(ek): REAL DOI: WoS: Scopus

[Nyilvános, érvényesítette: Kiss Rózsa [BLKI OBKI adm] 2014.09.26. 10:01:54]

Duplum vizsgálat Idézők szerkesztése

Duplumnak jelölöm

Töröl

Külső azonosítók

Repozitórium

beírt azonosí...
Idézőinek átvétele
Idézőként r...

Az MTMT-be feltöltött adatok és a teljes szöveget tartalmazó PDF fájl átadása a repozitóriumba

Eredmény

1 2 3 4 5 6

Az alábbi repozitórium(ok)ba szeretném feltölteni a közleményhez tartozó teljes dokumentumot:
REAL (PDF, max. 64MB, 5 db)
SE Repozitórium (PDF, max. 50MB, 1 db)
SZTAKI (PDF, max. 64MB, 4 db)
CorvinusKutatasok (PDF, max. 64MB, 5 db)

hozzáférési szint:
--- Kérem választani! ---
--- Kérem választani! ---
nyílt hozzáférés
korlátozott hozzáférés
zártkörű hozzáférés

Teljes dokumentum fájl(ok)

Megjegyzés: A felölthető fájlok méretére, darabszámára és típusára vonatkozó megkötéseket kérem tekintse meg a kiválasztott repozitórium megnevezése mellett a tájékoztató részben.

Fájl kiválasztása

Még egy fájl hozzáadása »

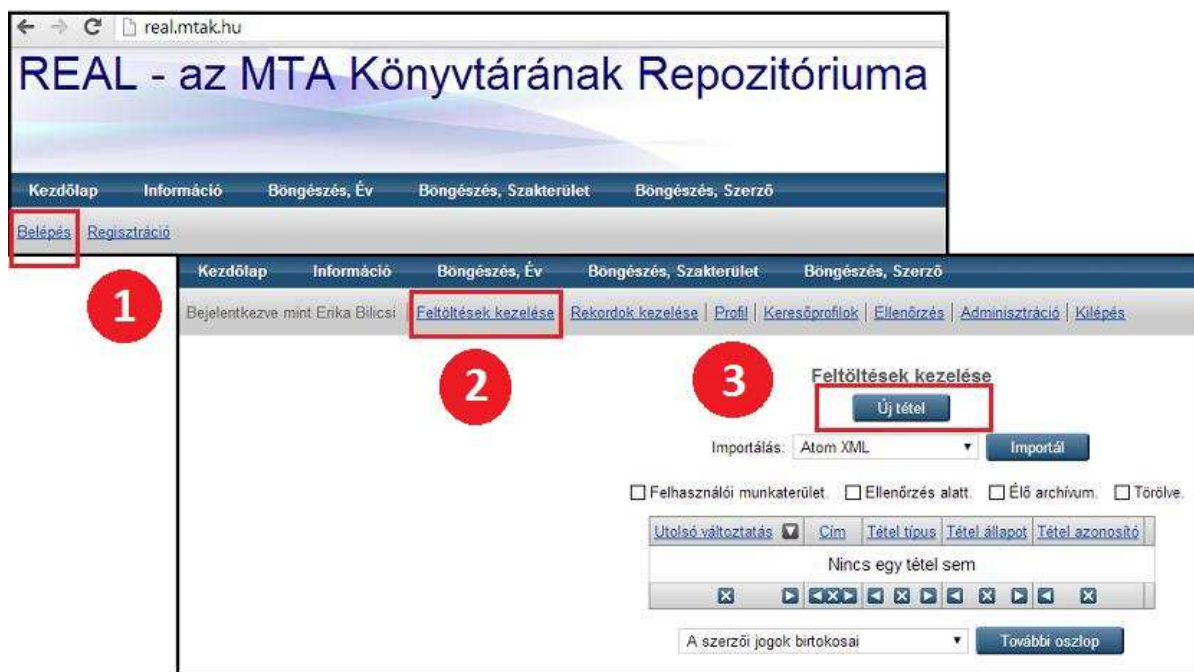
Jogi nyilatkozat
 Jogi nyilatkozat elfogadása (Jogi nyilatkozat)

teljes dokumentum feltöltése repozitórium(ok)ba

2.2 Repozitóriumi út, feltöltés kézzel repozitóriumba, majd bevitel az MTMT-be (3-5. ábrák)

- Repozitóriumba regisztrálás, belépés, feltöltés.

4. ábra. A REAL repozitórium képernyőjéből kiemelt részlet. A piros körlapban fehér számok a piros négyzettel jelölt művelet sorrendjét jelzik

5. ábra. A REAL repozitórium kézi adatbeviteli képernyőjéből kiemelt képek, a korlátozás beállítása. A piros körlapban fehér számok a piros négyzettel jelölt művelet sorrendjét jelzik

The screenshot shows the 'Dokumentum feltöltés' (Document Upload) interface. At the top, there is a breadcrumb trail: 'Típus' → 'Feltöltés' → 'Adatok' → 'Szakterület' → 'FP7 projects'. Below this are navigation buttons: '< Előző', 'Mentés és kilépés', 'Cancel', and 'Következő >'. A red circle with the number '1' highlights the 'Feltöltés' button.

The main section is titled 'Dokumentum feltöltés' and contains instructions in Hungarian. Below the text, there are two input fields: 'Fájl' and 'URL'. A red circle with the number '2' highlights the 'Fájl kiválasztása' button, which is currently disabled with the text 'Nincs fájl kiválasztva'.

Below the input fields, there is a file preview area showing a PDF document '01E_en_arato.pdf' (1361Kb). To the right of the preview are several icons, including a gear, a globe, a document, and arrows. A red circle with the number '3' highlights the 'Opciók elrejtése' button.

The 'Content' field is set to 'MEGHATÁROZATLAN'. Below it, the 'Formátum' (Format) dropdown is set to 'Text'. A red circle with the number '4' highlights this dropdown.

The 'Leírás' (Description) field is empty. Below it, the 'Látható a következőknek' (Visible to) dropdown is set to 'Bárki' (Anyone). A red circle with the number '5' highlights this dropdown, which is currently open, showing options: 'Bárki', 'Csak regisztrált felhasználók', and 'Csak a repozitórium munkatársai'.

At the bottom, there is a field for 'Embargó lejáratának dátuma' (Embargo expiration date) with sub-fields for 'Év' (Year), 'Hó' (Month), and 'Nap' (Day).

- A feltöltött fájl hozzáféréseinek korlátozása a Feltöltés oldal Opciók – láthatóság beállításában végezhető el.
- A bibliográfiai adatokat be kell vinni az MTMT-be, lásd a [Kiadói utak](#)-nál.
- A külső azonosítókhoz be kell vinni a repozitóriumi elérési adatait, benne a repozitóriumi cikk-azonosítóval.
- A repozitóriumi elérési linkjét meg kell jelölni a hozzáférés típusával.

6. ábra. Az MTMT közleménylistájából kiemelt részlet, a repozitórium és a korlátozás beállítása. A piros körlapban fehér számok a nyíllal jelölt művelet sorrendjét jelzik

11. **Battonyai Izabella (neurobiológia)** **Krajcs Nóra (Neurobiológia)** **Serfőző Zs. Serfőző Zs.**
 MTA OK/BLI/Kísérletes Állattani MTA OK/BLI/Kísérletes Állattani MTA OK/BLI
 Osztály Osztály

Potassium channels in the central nervous system of the snail, *Helix pomatia*: loca
NEUROSCIENCE (ISSN: 0306-4522) (eISSN: 1873-7544) 268: pp. 87-101. (2.

IF: 3.327* Nyelvi: Angol
 Link(ek): REAL, DOI, WoS, Scopus
 Folyóirat(ok)/Szak(ok)/Tudományos [2550821] kézi felvitel (Forrásév: 2014) (2014-
 [Nyilvános, érvényesítette: Kiss Rózsa (BLKI OBKI adm) 2014.09.26. 10:01:54]

Duplum vizsgálat: Duplumnak jelöltem

1 → Külső azonosítók

2 → Repozitórium

3 → OA Embargó Felvívó Ervényesítés

4 → OA Embargó Felvívó Ervényesítés

5 → Open Access

6 → Embargó lejárat

Külső azonosító rögzítése:

1. Típus kiválasztása
2. Repozitórium kiválasztása
3. Azonosító megadása
4. Open access státusz beállítása
5. (Embargó időszak is beállítható)

Típus	Azonosító	OA	Embargó	Felvívó	Ervényesítés
Próba	DOI: 10.1016				
Próba	WoS 0003355				
Próba	Scopus 8489756				
Próba	REAL 16155				
A programról	Pubmed Central				
	Europe Pubmed Central				
	Corvinus PhD				
	SZTE Publicatio				
	SZTE Doktori				
	RKI-ELEKTRA				
	DEA				
	EconStor				
	ENIT				

Open Access: green, gold, restricted, closed, **embargo_r**, embargo_c, pay, none

Embargó lejárat: 2014 . ? . ? . ? .

Engedélyköteles út

Választható, ha a közlemény (pl. könyv) szakmailag kívánatos megjelenítése olyan kiadónál történik, akivel nem sikerül a nyílt hozzáférés elveinek megfelelő megállapodást kötni. Ekkor – kivételesen – vezetői engedély birtokában a közlemény (könyv) elektronikuskötelespéldányát (kiadói pdf) és a szerződést repozitóriumba kell helyezni zártan, tartós archiválásra.

1. A vezetői hozzájárulással kezdeményezett közlésre vonatkozó szerződésben ki kell kötni, hogy a műből a szerző és kutatóhelye jogosult elektronikus kötelespéldányra, amit zártan jogszerűen archiválhat.
2. Ki kell kötni, hogy a szerződés elismerje a kutatóhelyet, mint a mű létrehozásában közreműködőt, és határozza meg a kutatóhely jogait. Munkaviszony keretében készült mű esetében a szerződés egyik résztvevője a kutatóhely. A szerződésben részvétel nélkül a mű munkaviszonyon kívül készültnek minősül.
3. A szerződésnek az intézmény szellemi tulajdonkezelési rendszerében nyilvántartásra kell kerülnie.
4. A mű megjelenésekor a mű bibliográfiai adatait az MTMT-ben rögzíteni kell.
5. Az elektronikus kötelespéldányt a szerződéssel együtt a REAL repozitórium zárt gyűjteményébe kell feltölteni, a repozitórium munkatársainak segítségét igénybe véve.
6. A mű zárt elérési linkjét meg kell adni az MTMT-ben és megfelelően jelölni kell mint csak archivált (zárt elérésű) művet.

Példák és technikai útmutató a hozzáférési út (link), az azonosítók és a jelölések megadására

Közlemény zártkörű hozzáféréssel: csak a repozitórium munkatársai láthatják!

7. ábra. Az MTMT közleménylistájából kiemelt részlet. Repozitóriumi feltöltés, a hozzáférés időkorlátjának beállításával. A piros körlapban fehér számok a nyíllal jelölt művelet sorrendjét jelzik

Az alábbi repozitórium(ok)ba szeretném feltölteni a közleményhez tartozó teljes dokumentumot:

REAL (PDF, max. 64MB, 5 db)
 SE Repozitórium (PDF, max. 50MB, 1 db)
 SZTAKI (PDF, max. 64MB, 4 db)
 CorvinusKutatasok (PDF, max. 64MB, 5 db)

hozzáférési szint: **1**

megjegyzés: ?

--- Kérem válasszon! ---
 --- Kérem válasszon! ---
 nyílt hozzáférés
 korlátozott hozzáférés
 zártkörű hozzáférés

Az alábbi repozitórium(ok)ba szeretném feltölteni a közleményhez tartozó teljes dokumentumot:

REAL (PDF, max. 64MB, 5 db)
 SE Repozitórium (PDF, max. 50MB, 1 db)
 SZTAKI (PDF, max. 64MB, 4 db)
 CorvinusKutatasok (PDF, max. 64MB, 5 db)

hozzáférési szint: **2**

embargó lejáratának dátuma: ?

megjegyzés: ?

3

Okt 2014

H	K	Sze	Cs	P	Szo	V
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

Teljes dokumentum fájl(

Megjegyzés: A felölthető kiválasztott repozitórium

Fájl kiválasztása Nincs fájl kiválasztva

URL illetve URI

Még egy fájl hozzáadása »

Fogalomjegyzék

Embargo – hozzáférés tiltása. A megjelenés után az az időszak, ami alatt a közlemény nem lehet nyílt hozzáférésű.

Nyílt hozzáférés = Open Access - a tudományos eredmények közzétevése úgy, hogy az mindenki számára költség nélkül olvasható az interneten.

Kötelezpéldány - munkaköri kötelességből az intézménynek átadott elektronikus (esetleg papíralapú) példány

Repozitórium gomb - az MTMT-ben a közlemény leírása alatt található parancsgomb, amelyik egy nemzetközi szabványos protokoll szerint repozitóriumba tölt fel elektronikus dokumentumot

SHERPA-RoMEO - Kiadói copyright szerződések és szerzői archiválás ismertetői adatbázisa (<http://www.sherpa.ac.uk/romeo/?la=hu>)

URL – az elektronikus hozzáférés útja, más néven webcím, mely a Uniform Resource Locator [egységes erőforrás-azonosító] rövidítése.